

de door Van Rooden aangenomen bewuste versmalling in de rekrutering: J. Vree, 'Overschot op de Nederlandse kandidatenmarkt: een bron van overzeese predikanten, hulppredikers, enz. (1829-1872)', in: *DNK* 66 (juli 2007), 17-52, m.n. 44.

²³ Bijna de helft (44%) van de Groninger studenten-flankeurs was theoloog; zie deelnemerslijst bij: E.H. Kossmann, *De Groninger vrijwillige flankeurs en de Belgische opstand 1830-1831*, Groningen 1982, 88-94.

²⁴ Caljé heeft dit laatste niet in zijn overwegingen betrokken; vgl. *Gron. universiteit*, 334-336.

²⁵ Acta Senatus 1854/55, bijl. 32; Arch. Senaat 310. Nader onderzoek op dit punt is nodig; vgl. Caljé, *Gron. universiteit*, 289, 300.

²⁶ Caljé verwacht M.J. Adriani Engels met diens zoon R. Adriani Engels (imm. 1890); vgl. *Gron. universiteit*, 293.

²⁷ Zie onder J. Werumeus Buning, H. Metelercamp Cappenberg, J.P. Bruin(e)wold(t) Riedel; zie voor G. Benthem Reddingius: O. Schutte (ed.), *Album promotorum van de Academie te Harderwijk*, Arnhem 1980, 291. De naam W.J. Wicherts Abresch was al eerder aangenomen door de gelijknamige Groninger stadspredikant (1776-1840), die zich in 1791 nog als Guilelmus Joachimus Abresch had ingeschreven.

zijn program gebrekkig en in een enkel geval zelfs slordig uit. Dit laatste wanneer hij naar aanleiding van het voorkomen van dubbele namen bij alumni van de Groninger faculteit noteert: 'Ook raadde Hofstede de Groot zijn studenten aan hun moedersnaam bij hun vadersnaam te voegen. De dubbele naam ... zou de predikant een soort adelsbrief geven die hem sociaal deed stijgen'. Hij geeft negen namen en vervolgt: 'het zijn maar enkele voorbeelden van de invloed die Hofstede de Groot in deze op zijn leerlingen had' (223). Wie nu de genoemde namen in het *Album studiosorum* nagaat, ziet dat [P.] van Borssum[!], Waalkes[!], [A.] Werumeus[!] Buning, [A.] Rutgers van der Loeff, [G.] Benthem Reddingius, [E.A.] Metelercamp Cappenberg, [W.J.] Wicherts[!] Abresch, [J.P.] Bruinwold[!] Riedel J.Phz., [H.] Lunsingh Meijer en [M.J.] Adriani Engels zich dadelijk bij aankomst te Groningen in respectievelijk 1812, 1813, 1824, 1829 (driemaal), 1834, 1848 en 1859 onder hun dubbele naam hebben ingeschreven. Toen de eerste zes namen werden genoteerd, was De Groot nog geen of amper hoogleraar. Adriani Engels, een kleinzoon van een verklaard tegenstander van Hofstede de Groot c.s., de orthodoxe predikant R. Engels te Nieuwolda, was bovendien geen theoloog, maar medicus.²⁶ Invloed van De Groot ligt dus niet erg voor de hand. Wie terugbladert in de *Alba* van Groningen en andere universiteiten, ontdekt bovendien dat minstens vier van de negen dubbele namen al bij een voorafgaande generatie voorkwamen.²⁷ Caljés voorbeelden tonen slechts aan dat we hier te maken hebben met een traditie uit de tijd van de Republiek, die in de negentiende eeuw werd voortgezet: kinderen konden vernoemd worden met de voor- en achternaam van de grootvader van moeders zijde of van een andere nabije verwant.²⁸ Hofstede de Groot is er zelf een voorbeeld van: zijn ouders gaven hem in 1802 twee voornamen mee: Petrus Hofstede: de voor- en achternaam van een oudoom van moederszijde (1716-1803), een destijds bekend orthodox theoloog. Bij De Groots inschrijving in het album (23 febr. 1819) kan men nog twijfelen waar het 'Hofstede' bij hoort, omdat hij dan zijn voornamen voluit schrijft, maar bij de eerste recensie (27 okt. 1819) is dat onmogelijk; hij schrijft daar: 'P. Hofstede de Groot'.²⁹

Indoctrinatie door De Groot wordt extra onwaarschijnlijk na een onderzoek naar theologanten die aan zijn voeten hebben gezeten en later – na een aanvankelijke inschrijving onder enkele naam – een dubbele naam voerden. Ik vond er drie. Bij één van hen, N.E. (van Laer) Dinckgreve (immatriculatie 1842), is precies na te gaan wanneer de naamsverdubbeling plaatsvond: 1857. Aan invloed van De Groot valt dan nauwelijks meer te denken. Wie boosaardig vermoedt dat Dinckgreve zelf de verdubbeling aanbracht om zijn blazen wat op te poetsen – hij was toen tenslotte